

Strategiska inriktningar 2026–2030

Riksantikvarieämbetet

Box 5405

114 84 Stockholm

Tel 08-5191 80 00

www.raa.se

registrator@raa.se

Illustration omslag: I snart fyrahundra år har Riksantikvarieämbetet varit en viktig kraft i arbetet med att på olika sätt dokumentera, vårda och tillgängliggöra kulturarvet. I myndighetens nya strategiska inriktningar är såväl historien som samtiden och framtiden närvarande. På omslaget illustreras det genom att den förste riksantikvariern Johannes Bureus (1630–1648) och nuvarande riksantikvarie Susanne Thedéen (2024 –) får träffas och samtala.

Grafisk form och illustration: Matador Kommunikation.

Tryck: Ljungbergs Tryckeri, 2026.

Riksantikvarieämbetet 2026

Diarienummer RAÄ-2025-2895

Dnr Klassificering 1.1.3

Beslutades den 28 oktober 2025 av Riksantikvarie Susanne Thedéen.

Ersätter: RAÄ-2020-2141 Strategisk plan 2021–2024

Förord

Riksantikvarieämbetet är den nationella kulturarvsmyndigheten i Sverige. Tillsammans arbetar vi på olika sätt för att göra kulturarvet till en del av samhällsutvecklingen och öka förutsättningarna för att kulturarvet ska kunna bevaras, användas och utvecklas.

I snart fyrahundra år har Riksantikvarieämbetet varit en viktig kraft i arbetet med att på olika sätt dokumentera, vårda och tillgängliggöra kulturarvet. Men vi har också varit en viktig kraft i arbetet med att göra kulturarvet till en del i samhällsutvecklingen och bidra till såväl nutiden som framtiden. Under de fyrahundra åren har världen förändrats många gånger. I allt detta har kulturarvet haft en roll.

Det är en utmaning att se förbi samtiden. Dagens utmaningar är stora och mångfacetterade, de kan kännas nya för oss och ibland överväldigande. Med dem följer målkonflikter och splittring, där olika aktörer vill olika saker. En hållbar samhällsutveckling handlar om att organisera sådana komplexa och ibland motstridiga intressen till en helhet.

Här bidrar kulturarvet med tidsdjup, perspektiv och verktyg. Det visar oss att människan har stått inför utmaningar många gånger förut och tagit sig igenom dem. Det skapar nya berättelser och möjligheter som i sig formar framtiden. Kulturarvet binder på det sättet samman vår egen tid med dåtid och framtid. Men det bygger också broar och främjar samarbeten i vår egen tid. Därför är kulturarv en kraft i demokratiska och hållbara samhällen och något som angår oss alla.

Riksantikvarieämbetets strategiska inriktningar för 2026–2030 adresserar och konkretiserar vårt bidrag till en hållbar samhällsutveckling och till hur vi tillsammans ska kunna ta oss an vår tids utmaningar.

De strategiska inriktningarna är vårt sätt att bidra till arbetet med samtidens stora utmaningar.

Susanne Thedéen, riksantikvarie

Innehåll

Inledning	5
Kulturarvsarbete för stärkt beredskap i kris och krig	6
Utvecklingsområden 2030	8
Kulturmiljöarbete för en god bebyggd miljö	9
Utvecklingsområden 2030	11
Kulturmiljöarbete för helhetsperspektiv i landskapsomvandlingen	12
Utvecklingsområden 2030	14
Kulturarvsarbete för social hållbarhet	15
Utvecklingsområden 2030	17
Digitalisering av kulturarv som ger samhällsnytta	18
Utvecklingsområden 2030	20
Stark genomförandeförmåga i hela myndigheten	21
Utvecklingsområden 2030	23

Inledning

Framtiden har en lång historia. I snart fyrahundra år har Riksantikvarieämbetet varit en viktig kraft i arbetet med att på olika sätt dokumentera, vårda och tillgängliggöra kulturarvet. Riksantikvarieämbetet är Sveriges nationella kulturarvsmyndighet. Vi verkar för att kulturarvet bevaras, används och utvecklas – som en aktiv del av samhällsutvecklingen. Vi har ett pådrivande och stödjande ansvar för frågor som rör kulturmiljöer, kulturlandskap, kulturföremål och museer. Genom att leda arbetet och samverka med andra aktörer bidrar vi till att de nationella målen för kulturpolitiken och det statliga kulturmiljöarbetet uppfylls. För att göra det ännu tydligare varför vårt uppdrag är viktigt, vad vi vill uppnå och vad vi gör för att nå dit så har vi tagit fram följande vision för myndigheten:

Vi väver samman historien, samtiden och framtiden – för ett hållbart samhälle där kulturarvet lever, berör och skapar värde.

Visionen signalerar att vi arbetar aktivt för att kulturarvet bär en historia som ska vara närvarande och relevant, både här och nu och i framtiden. Vi har en avgörande roll och ett betydande ansvar för att vi i Sverige ska kunna nå de mål som riksdagen har slagit fast för kulturarv och kulturarvsarbetet. Det är en roll och ett ansvar som vi uppfyller väl tack vare vår breda kompetens som utgår från relevant fakta och vetenskapligt grundad kunskap, vårt starka engagemang och våra goda resultat.

När vi i dag blickar ut i omvärlden ser vi att det finns trender och förändringar som både utmanar och möjliggör såväl de riksdagsbundna målen som flera av de strategier och verktyg vi använder för att nå dem. Det handlar bland annat om de pågående

klimatförändringarna, det geopolitiskt osäkra läget, urbanisering och digitalisering. Men också om demokratiutmaningar i form av social splittring och kunskapsresistens. Dessa utmaningar understryker betydelsen av att vårt kunskapsuppdrag och det arbete vi och andra kulturarvsaktörer utför fortsätter att vila på fakta och stabil vetenskaplig grund. Det är därför viktigt att vi fortsätter verka för ökad kunskap och metodutveckling grundade på forskning samt att vi i samverkan med externa parter samlar in och förmedlar kunskap inom vårt verksamhetsområde. Detta skapar dessutom förutsättningar för oss att arbeta på systemnivå och gör det möjligt för oss att bygga upp en aktuell och nationell överblick av kulturarvsarbetet.

Vi har tagit fram fem strategiska inriktningar där vi behöver göra förflyttningar för att utveckla kulturarvsarbetet. Arbetet med att ta fram inriktningarna är baserat på insikter om vår omvärld, de mål som riksdagen har satt upp, vikten av att arbeta på systemnivå och vetskapen om var vi står i dag. De strategiska inriktningarna är:

- kulturarvsarbete för stärkt beredskap i kris och krig,
- kulturmiljöarbete för en god bebyggd miljö,
- kulturmiljöarbete för helhetsperspektiv i landskapsomvandlingen,
- kulturarvsarbete för social hållbarhet och
- digitalisering av kulturarv som ger samhällsnytta.

Tillsammans pekar de strategiska inriktningarna ut hur vi vill utveckla vårt och många andra aktörers kulturarvsarbete fram till 2030. För att ha rätt förutsättningar att nå resultat och effekter inom de strategiska inriktningarna, och för myndighetens uppdrag i stort, prioriterar vi också att arbeta med att utveckla en stark genomförandeförmåga i hela myndigheten för allt vi gör.

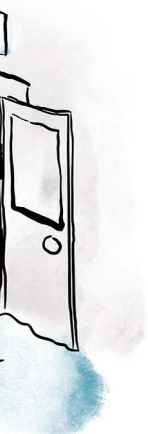
Kulturarvsarbete för stärkt beredskap i kris och krig

Inriktningen kulturarvsarbete för stärkt beredskap i kris och krig ska särskilt svara upp mot Riksantikvarieämbetets uppdrag att bidra till:

- Ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas.
- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.

Inriktningen ska även tydligt bidra till:

- Målet inom civilt försvar som handlar om att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna.

Bakgrund

Klimatförändringar och klimatrelaterade risker, snabba geopolitiska förändringar och ett osäkert säkerhetsläge ökar kraven på alla kulturarvsaktörers förmåga att föra undan, skydda och bevara kulturarv vid olika typer av allvarliga händelser. Kulturarv är en viktig samhällsfunktion och att kulturarvsinstitutioner såsom museer, bibliotek och arkiv kan fungera både vid fredstida krissituationer och i yttersta fall krig är en viktig del av samhällets beredskap och robusthet.

Vad vi vill åstadkomma

Vi vill se att alla kulturarvsaktörer samt relevanta aktörer inom samhällsplanering har förmåga att vårda och skydda sina kulturarv genom grundläggande klimatanpassning och krisberedskap. Vi vill ha ett kulturarvsarbete som bidrar till att utveckla och stärka Sveriges civila försvar och en beredskapsförmåga som skapar förutsättningar

för att kulturarvsarbetet kan upprätthållas oavsett störning.

Som nationell kulturarvsmyndighet och beredskapsmyndighet ska vi ha god förmåga att motstå hot och risker, förebygga sårbarheter, hantera fredstida krissituationer och genomföra våra uppgifter vid höjd beredskap. Vi verkar för att övriga statliga myndigheter, kommuner, regioner och andra kulturarvsaktörer som är berörda utvecklar sin förmåga i dessa avseenden.

Vi ökar kännedomen om betydelsen av beredskap för skydd av kulturarv och vi samverkar med andra för att skapa samordning och tydliggöra roller och ansvar.

Med stöd i förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete initierar, stödjer och utvärderar vi arbetet med klimatanpassning inom vårt ansvarsområde.

Utvecklingsområden 2030

Med utgångspunkt i det osäkra geopolitiska läget, klimatförändringarnas konsekvenser för det fysiska kulturarvet samt Riksantikvarieämbetets utnämning till beredskapsmyndighet har vi identifierat några utvecklingsområden där vi behöver lägga extra fokus för att skapa förflyttningar. Förflyttningarna ska stärka vår förmåga att ta ansvar som beredskapsmyndighet, bidra till ett stärkt skydd av kulturarv i kris och krig samt stärka beredskap inför och anpassning till klimatförändringarnas effekter på det fysiska kulturarvet.

Nedan följer de områden som syftar till att skapa förflyttning inom inriktningen kulturarvsarbete för stärkt beredskap.

Riksantikvarieämbetet som beredskapsmyndighet

Ambitionen är att vårt arbete med Riksantikvarieämbetet som beredskapsmyndighet ska leda till:

- Att vi har full förmåga att utföra de uppgifter som omfattas av Riksantikvarieämbetets ansvar som beredskapsmyndighet inför och vid fredstida krissituationer liksom vid höjd beredskap i enlighet med kraven i förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.
- Att det på nationell och regional nivå finns en välfungerande samordning mellan kulturarvssektorn och relevanta aktörer inom det civila beredskapssystemet för att skydda kulturarv vid kris och krig.
- Att kulturarvsaktörer har ökat sin förmåga att motstå hot och risker, förebygga sårbarheter, hantera fredstida krissituationer och genomföra sina uppgifter vid höjd beredskap.

Klimatanpassning i kulturarvsarbetet

Ambitionen är att vårt arbete med klimatanpassning i kulturarvsarbetet ska leda till:

- Att museer, förvaltare av kulturmiljöer och föremålssamlingar samt aktörer inom samhällsplanering har god beredskap inför klimatförändringarnas effekter samt att de integrerar åtgärder för klimatanpassning i sina verksamheter.
- Att det kontinuerligt tas fram, förmedlas och används evidensbaserad kunskap om konsekvenserna av klimatförändringar och klimatrelaterade risker för kulturarv.
- Att det finns effektiva verktyg och metoder för prognoser och scenarier, för konkreta åtgärder samt för att kunna följa och kommunicera förändringar och skador på kulturmiljöer.

Kulturmiljöarbete för en god bebyggd miljö

Inriktningen kulturmiljöarbete för en god bebyggd miljö ska särskilt svara upp mot Riksantikvarieämbetets uppdrag att bidra till:

- Ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas och tas tillvara i samhällsutvecklingen.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet så att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Inriktningen ska även tydligt bidra till:

- Stadsutvecklingspolitikens mål med städer som ska utvecklas till levande, trygga och robusta livsmiljöer där Sverige är ett föregångsland för hållbar utveckling av attraktiva städer.

Bakgrund

Staden utgör en dynamisk helhet där en mångfald av verksamheter, intressen och funktioner samexisterar. Den pågående urbaniseringen leder till att städerna växer vilket i sin tur ökar konkurrensen om markanvändning. Den byggda miljön är avgörande för att forma stadens identitet och särart. Det gäller såväl enskilda byggnader som övergripande bebyggelsestrukturer. Hur vi tar om hand och utvecklar miljöer med kulturhistoriska värden har stor betydelse för utvecklingen av platsens attraktivitet och särdrag – både som livsmiljö och som plats att besöka eller verka i.

Kommunerna har en central och strategisk roll i utvecklingen av städer och tätorter. Arbetet med att främja hållbara, inkluderande och estetiskt tilltalande livsmiljöer är en prioriterad inriktning inom såväl den nationella stadsutvecklingspolitiken som inom ramen för det europeiska initiativet New European Bauhaus, vilket utgör en del av EU:s gröna giv.

Vad vi vill åstadkomma

Vi vill se levande, trygga och robusta städer där de kulturhistoriska värdena ses som en resurs och en självklar del i utveckling av bebyggelse. Där kan byggnader återanvändas med nya funktioner, byggnadsmaterial återbrukas och rivningar är ett undantag.

Som nationell kulturarvsmyndighet tar vi en aktiv roll i Rådet för levande städer, där vi driver på genomförandet av stadsutvecklingspolitiken med ett tydligt integrerat kulturmiljöperspektiv. Vi har också ett särskilt ansvar för alla städer och tätorter som är utpekade som riksintressen för kulturmiljövården.

Genom att förmedla och utveckla verktyg och metoder underlättar vi för kommuner och andra aktörer inom samhällsplanering och byggande att hantera kulturhistoriska värden. Goda exempel på hur kulturhistoriska värden kan utvecklas inspirerar och väcker engagemang.

Genom vårt systematiska arbete med att identifiera samtida och framtida kunskapsbehov driver vi på så att kommuner och andra aktörer inom samhällsplanering och byggande får tillgång till ny kunskap inom området.

Utvecklingsområden 2030

Den fortsatta urbaniseringen bidrar till alltmer komplexa anspråk på markanvändningen i städer och tätorter, samtidigt som klimatförändringarna driver på energieffektivisering, omställning till mer cirkulärt byggande och återbruk. Med detta som utgångspunkt har vi identifierat några områden där vi behöver göra positionsförflyttningar för att göra det möjligt att utveckla kulturhistoriskt värdefulla miljöer samtidigt som deras kulturhistoriska värden tas tillvara och lyfts fram som en resurs.

Nedan följer de områden som syftar till att skapa förflyttning inom inriktningen kulturmiljöarbete för en god bebyggd miljö.

Kulturmiljöperspektiv i stadsutvecklingspolitiken

Ambitionen är att vårt arbete med kulturmiljöperspektiv i stadsutvecklingspolitiken ska leda till:

- Att kulturmiljöperspektivet är en hörnsten och en integrerad del i stadsutvecklingspolitiken för levande, trygga och robusta städer.
- Att kommuner har kunskap om kulturmiljöperspektivet i stadsutvecklingspolitiken och använder den för att skapa attraktiva livsmiljöer.

Kommunal hantering av kulturhistoriska värden i plan- och byggprocessen

Ambitionen är att vårt arbete med kommunal hantering av kulturhistoriska värden i plan- och byggprocessen ska leda till:

- Att våra vägledningar, metodstöd och digitala underlag om fornlämningar och skyddad bebyggelse är lättillgängliga, aktuella och underlättar för länsstyrelser, kommuner och andra aktörer i planering och tillståndsgivning.
- Att beslutsfattare har fått kunskap samt planerings- och beslutsunderlag för att kunna och vilja uppmärksamma och ta tillvara kulturhistoriskt värdefulla byggnader och miljöer som en resurs i plan- och byggprocessen.

Kulturmiljöperspektiv i cirkulärt byggande och återbruk

Ambitionen är att vårt arbete med kulturmiljöperspektiv i cirkulärt byggande och återbruk ska leda till:

- Att vi är en tydlig aktör som företräder kulturmiljöperspektivet på arenan för cirkulärt byggande och återbruk, så att kulturhistorisk bebyggelse och dess värden i högre utsträckning ses som en resurs när det gäller återbruk av byggnader och byggnadsmaterial.
- Att implementeringen av EU-direktiv i svensk lagstiftning inom energiområdet tar hänsyn till kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Kulturmiljöarbete för helhetsperspektiv i landskapsomvandlingen

Inriktningen kulturmiljöarbete för helhetsperspektiv i landskapsomvandling ska särskilt svara upp mot vårt uppdrag att bidra till:

- Ett hållbart samhälle med ett levande kulturarv och en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- En helhetssyn på förvaltningen av landskapet så att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen.

Inriktningen ska även tydligt bidra till:

- Sveriges miljö kvalitetsmål.

Bakgrund

Landskapet omvandlas i en allt snabbare takt, ofta som en följd av storskaliga ingrepp. Anspråken kommer från olika håll: EU:s gröna giv driver på energiomställningen till fossilfri el liksom återskapande av natur för att gynna den biologiska mångfalden. Andra anspråk kommer från utbyggnaden av infrastruktur och de areella näringarnas behov.

Gemensamt är att de aktuella åtgärderna i hög grad påverkar både användningen och upplevelsen av de kulturhistoriska värdena i landskapet. Detta leder till potentiella målkonflikter, där den höga omställningstakten med krav på ökad effektivitet i hanteringen, ställer nya krav på kulturmiljöarbetet på nationell, regional och lokal nivå.

Vad vi vill åstadkomma

Vi vill se att man i den pågående och framtida landskapsomvandlingen tar hänsyn till kulturhistoriska värden, särskilt när det gäller kulturmiljövårdens riksintressen. Vi vill också se att det finns förutsättningar för berörda aktörer att hantera de allt snabbare planerings- och tillståndprocesserna.

Som nationell kulturarvsmyndighet ansvarar vi för att kulturmiljövårdens riksintressen är representativa, aktuella och att informationen om dessa är tillgänglig. Vi ansvarar också för att våra vägledningar för hur kulturmiljölagen ska tillämpas är relevanta och lätta att använda och att den arkeologiska processen fungerar effektivt och rättssäkert i alla delar. Vi använder olika typer av kunskapsunderlag och samverkan som strategiska redskap för att underlätta hanteringen av målkonflikter som rör kulturmiljöer i landskapsomvandling.

Utvecklingsområden 2030

Anspråken på markanvändning blir alltmer komplexa med både storskaliga och små ingrepp i landskapen för att tillgodose energiomställningen, för att återskapa natur för biologisk mångfald, infrastrukturutbyggnad och de areella näringarnas behov. Utifrån detta har vi identifierat utvecklingsområden där vi behöver skapa förflyttningar för att stärka förutsättningarna att ta hänsyn till kulturmiljövärden i planerings- och tillståndsprocesser och när det gäller andra ingrepp i landskapet.

Nedan följer de områden som syftar till att skapa förflyttning inom inriktningen kulturmiljöarbete för helhetsperspektiv i landskapsomvandling.

Riksintressen i planerings- och tillståndsprocesser

Ambitionen är att vårt arbete med riksintressen i planerings- och tillståndsprocesser som rör större förändringar av landskapet ska leda till:

- Att vi med utgångspunkt i helhetsperspektiv och en nationell överblick har ett representativt urval av riksintressen för kulturmiljövärden.
- Att vi utifrån vårt särskilda ansvar för kulturmiljövårdens riksintressen har aktualitetsprövat riksintressena och gjort informationen tillgänglig på ett sådant sätt att den kan överföras till planeringsunderlag på nationell och regional nivå. Här ingår även att utveckla myndighetens bedömningsgrunder och ställningstaganden utifrån nya förutsättningar.

Proaktivt och systematiskt arbete med fornminnen inför åtgärder i landskapet

Ambitionen är att vårt arbete med ett proaktivt och systematiskt arbete med fornminnen inför åtgärder i landskapet ska leda till:

- Att våra föreskrifter, allmänna råd, vägledningar och kunskapsunderlag för arbetet med fornminnen är användbara, lättillgängliga och ger nytta för dem som planerar, beslutar och genomför åtgärder i landskapet.
- Att den arkeologiska processen är effektiv och rättssäker.

Strategisk samverkan för stärkt kulturmiljöperspektiv i landskapsomvandling

Ambitionen är att vårt arbete med strategisk samverkan för stärkt kulturmiljöperspektiv i landskapsomvandling ska leda till:

- Att målkonflikter mellan landskapets kulturhistoriska värden och planerade storskaliga åtgärder i landskapet kan förebyggas och hanteras.
- Att implementeringen av EU-direktiv inom miljöområdet i svensk lagstiftning tar hänsyn till landskapets kulturhistoriska värden, exempelvis när det gäller naturrestaurering och biologisk mångfald.

Kulturarvsarbete för social hållbarhet

Inriktningen för kulturarvsarbete för social hållbarhet ska särskilt svara upp mot Riksantikvarieämbetets uppdrag att bidra till:

- Människors möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön och vara delaktiga i kulturmiljöarbetet.
- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- Särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.
- Att museer utifrån sina ämnesområden bidrar till samhället och dess utveckling genom att främja kunskap, kulturupplevelser och fri åsiktsbildning.

Inriktningen ska även tydligt bidra till:

- Målen för den regionala utvecklingspolitiken.
- Målet för funktionshinderspolitiken.

Bakgrund

Ett socialt hållbart samhälle präglas av tillit och förtroende mellan människor och samhällets institutioner genom att det finns möjlighet till delaktighet i olika samhällsprocesser och tillgänglighet till det offentligas utbud. Tyvärr ser vi i dag en samhällsutveckling med social splittring, kunskapsresistens, polarisering och en ojämlik tillgänglighet till kulturarv mellan olika delar av landet och mellan olika grupper i samhället. Sammantaget ökar hoten mot demokratin och mot ett inkluderande och hållbart samhälle.

Kulturarv kan i denna kontext vara en källa till såväl kunskap som upplevelser och användas för att skapa tillhörighet, delaktighet och förståelse för vår plats i tiden. Ur ett regionalt utvecklingsperspektiv innebär detta att alla delar av landet ska ges möjligheter att utvecklas efter sina särskilda förutsättningar – städer, tätorter, glesbygder och landsbygder.

Vad vi vill åstadkomma

Vi vill se en utveckling mot ett inkluderande samhälle där kulturarvsarbetet stärker platsers attraktivitet och identitet, ökar den sociala sammanhållningen och förbättrar folkhälsan samt bidrar till en hållbar lokal och regional utveckling. Vi vill att kulturarv ska vara likvärdigt tillgängligt för alla, både fysiskt och kognitivt, oavsett ålder, i alla delar av landet. Vi vill också att kulturarv aktivt används och bidrar till en ökad livskvalitet. Vi vill att det ska finnas en mångfald av kulturarv som alla människor i hela landet kan känna sig delaktiga i för att på så sätt skapa sammanhang och hjälpa människor att förstå sin plats i tiden. Våra världsarv binder samman den mänskliga historien globalt och vi vill att världsarven visar vägen till en hållbar och fredlig värld.

Som nationell kulturarvsmyndighet med sektorsansvar för funktionshinderfrågor prioriterar vi arbetet med att öka tillgängligheten av kulturarv generellt för alla och speciellt för personer med funktionsnedsättning. Vi ökar medvetenheten om kulturarvets betydelse för social hållbarhet och regional utveckling samt ökar delaktighet och inkludering genom att kommunicera forskning och projekt som engagerar olika samhällsgrupper.

Utvecklingsområden 2030

Med utgångspunkter i framför allt social splittring och demokratiska utmaningar har vi identifierat utvecklingsområden där vi behöver skapa förflyttningar för att stärka förutsättningarna för kulturarv och kulturarvsarbete att bidra till ett socialt hållbart samhälle. Vi behöver arbeta mer aktivt med att inkludera kulturarvsperspektiven i genomförandet av den nationella politiken för regional utveckling och höja ambitionsnivån i vårt arbete med funktionshinderspolitiken. Vi behöver även ta krafttag med vårt världsarvsarbete både ur ett nationellt och internationellt perspektiv för ett inkluderande och kunskapsbaserat världsarvsarbete för en fredligare värld.

Nedan följer de områden som syftar till att skapa förflyttning inom inriktningen kulturarvsarbete för social hållbarhet.

Regional utveckling och allas möjlighet att ta del av kulturarv

Ambitionen är att vårt arbete med regional utveckling och allas möjlighet att ta del av kulturarv ska leda till:

- Att kulturarvsfrågor används aktivt som resurs i genomförandet av den nationella politiken för regional utveckling och landsbygdsutveckling.
- Att beslutsfattare på regional och kommunal nivå har evidensbaserad kunskap om hur kulturarv och kulturarvsarbete bidrar till samhällsekonomi och social hållbar utveckling där regional utveckling, attraktionskraft, inkludering och delaktighet är i fokus.
- Att fler barn och unga i alla delar av landet har jämlika digitala möjligheter att ta del av kulturarv via centrala, regionala, lokala museer och andra kulturarvsaktörer.

Funktionshinderspolitiken och en jämlik tillgänglighet till kulturarv för alla

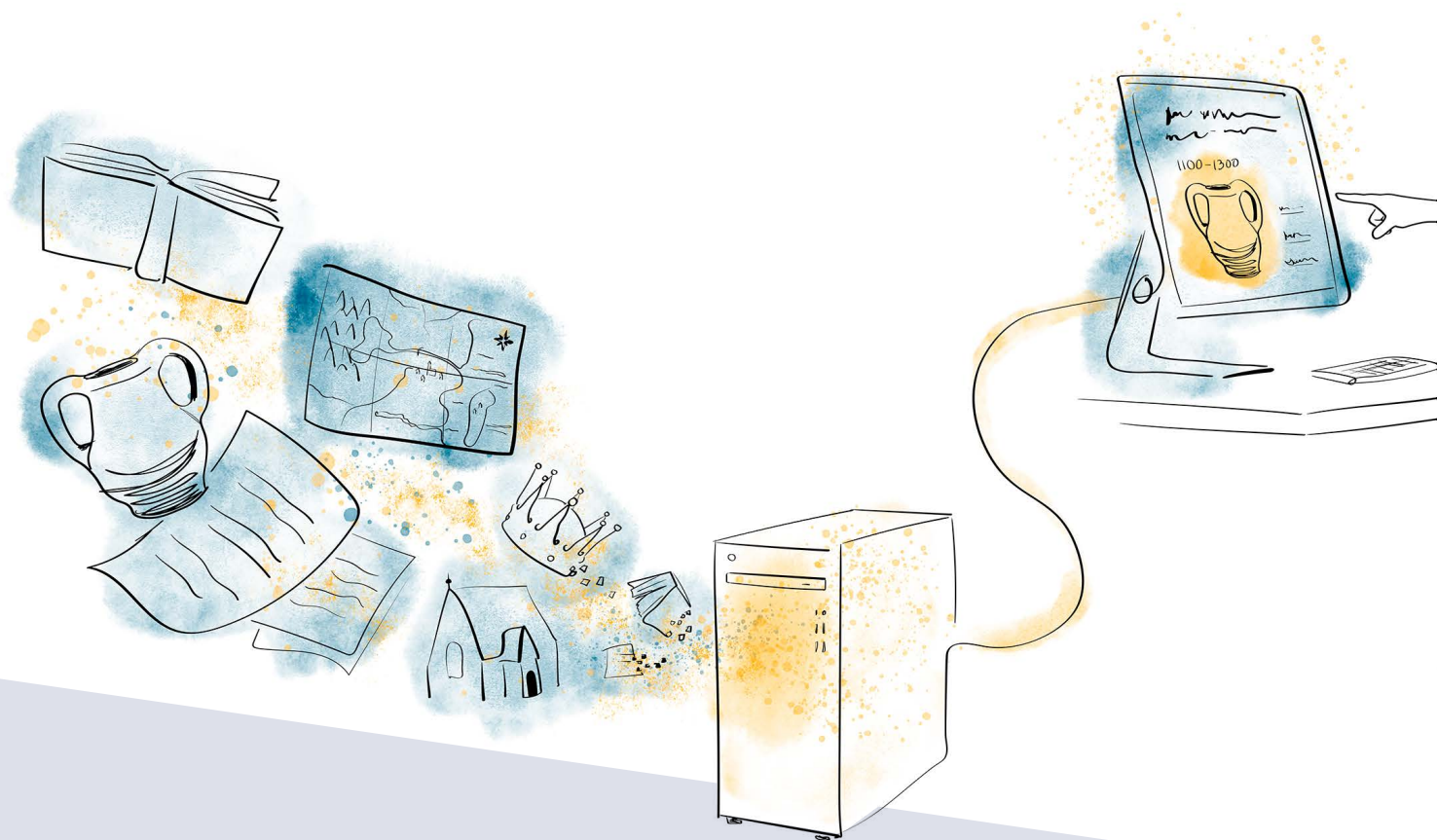
Ambitionen är att vårt arbete med funktionshinderfrågor och en jämlik tillgänglighet till kulturarv för alla ska leda till:

- Att det är lätt för personer med funktionsnedsättning att hitta information om tillgängligheten till kulturmiljöer och museer.
- Att kulturarvsaktörerna vet vilka åtgärder som är viktiga att genomföra för att tillgängligheten ska öka.

Världsarv för kunskap och internationell sammanhållning

Ambitionen är att vårt arbete med världsarv för kunskap och internationell sammanhållning ska leda till:

- Att Sverige är en förebild i det internationella världsarvsarbetet när det gäller att driva och lyfta vikten av ett kunskapsbaserat och inkluderande världsarvsarbete för en fredligare värld.
- Att förutsättningarna för förvaltning och utveckling av de svenska världsarven har stärkts med beaktande av alla tre hållbarhetsdimensioner; en social, miljömässig och ekonomiskt hållbar utveckling. Roller och ansvar är tydliggjorda och att det finns erforderliga stöd och vägledningar för olika delar av världsarvsarbetet.
- Att synligheten, lärandet och kommunikationen om världsarven och dess roll för såväl lokal- samhället som för regional utveckling har utvecklats.

Digitalisering av kulturarv som ger samhällsnytta

Inriktningen för digitalisering av kulturarv som ger samhällsnytta ska särskilt svara upp mot vårt uppdrag att bidra till:

- Ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som en gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser.
- Ett hållbart samhälle med ett levande kulturarv och en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas.
- Främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och utveckling av skapande förmågor.

Inriktningen ska även tydligt bidra till:

- Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030. Särskilt delmål inom digitalisering av den offentliga förvaltningen.

Bakgrund

Den snabba tekniska och digitala utvecklingen påverkar i stort sett alla delar av samhällsutvecklingen. Vi befinner oss i ett komplext digitalt landskap med varierande informationsekosystem, aktörer och processer. Nya teknologier och utvecklade digitala processer skapar ständigt nya möjligheter att synliggöra och att använda kulturarv i olika sammanhang. Detta innebär även att nya krav ställs på den digitala kulturarvsinformation. Den måste vara tillgänglig, synlig, användbar och ha en hållbar långsiktig förvaltning. Detta är avgörande för att vi ska kunna bevara, använda och utveckla kulturarv över tid.

Vad vi vill åstadkomma

Vi vill se en ökad och breddad användning av kulturarvs- och kulturmiljöinformation som är tillgänglig, synlig och användbar i relevanta digitala processer. Vi vill också se en utveckling där strukturerad kulturarvsinformation är en självklar resurs – öppen, tillgänglig, delbar och hållbart förvaltd i framtidens informationsekosystem.

Som nationell kulturarvsmyndighet verkar vi i olika sammanhang. I vissa sammanhang har vi en ledande och samordnande roll i den digitala utvecklingen och i andra anpassar vi oss till befintliga strukturer, system och strategier. Vi ska vara en självklar nod för, och driva framväxten av, kulturarvssektorns digitala utveckling och förmåga inom AI, automatisering och datadriven utveckling. Samtidigt ser vi till att skapa goda förutsättningar för denna utveckling genom kompetensutveckling, samordning och en stärkt digital infrastruktur.

Vi samverkar med externa aktörer och tar aktivt vara på externa initiativ som bidrar till att stärka och tillgängliggöra digital kulturarvsinformation. Vi leder och samordnar den digitala omställningen inom museisektorn. Med den nationella strategin för digitalt kulturarv som utgångspunkt så verkar vi för ett beständigt, användbart och synligt digitalt kulturarv.

Utvecklingsområden 2030

Den snabba digitala utvecklingen driver på datadrivna arbetssätt och det geopolitiska läget ställer allt högre krav på informations-säkerhet. Utifrån detta har vi identifierat några utvecklingsområden där vi behöver skapa förflyttningar för att stärka möjligheterna att ta till vara kulturarvsinformation som en resurs och som skapar samhällsnytta. Vår bedömning är att vi behöver fortsätta driva på och leda den digitala omställningen på museiområdet. Vi behöver öka takten med att strukturera och digitalisera kulturmiljöinformation så att den blir mer tillgänglig och kan användas i större utsträckning i relevanta planerings- och tillståndprocesser. Och så behöver vi driva på AI och datadriven utveckling som möjliggörare för kulturarvet.

Nedan följer de områden som syftar till att skapa förflyttning inom inriktningen digitalisering av kulturarv som ger samhällsnytta.

Digital omställning på museiområdet

Ambitionen är att vårt arbete med digital omställning på museiområdet ska leda till:

- Att museer och andra kulturarvsaktörer samarbetar och skapar en effektiv utveckling i linje med både nationella och internationella initiativ, rekommendationer och standarder.
- Att en robust och tydligt beskriven nationell infrastruktur länkar samman och skapar fler användningsområden för digitalt kulturarv.
- Att museerna har en ökad förmåga att bidra till ett beständigt, användbart och synligt kulturarv.

Tillgänglig och användbar digital kulturmiljöinformation

Ambitionen är att vårt arbete med tillgänglig och användbar digital kulturmiljöinformation ska leda till:

- Att synligheten, tillgängligheten och användningen av vår data, information och kunskapsunderlag har ökat.
- Att vår kulturmiljöinformation och kulturmiljödata är aktuell och används i planerings- och tillståndprocesser på kommunal, regional och nationell nivå.
- Att nyttan med vår kulturmiljöinformation är tydligt definierad och att kontinuerliga analyser är möjliga att göra.

AI och datadriven utveckling som möjliggörare för kulturarvet

Ambitionen är att vårt arbete med AI och datadriven utveckling som möjliggörare för kulturarvet ska leda till:

- Att vi är en självklar aktör som stödjer och driver på digital utveckling, automatisering, datadriven utveckling, AI och andra tekniker inom kulturarvssektorn.
- Att vi tillgängliggör strukturerade kulturarvsdata som bidrar till mer datadrivna samhällsprocesser.
- Att vi förmedlar värdeskapande kunskapsunderlag genom dataanalys och bearbetning av kulturarvsdata.

Stark genomförandeförmåga i hela myndigheten

Inriktningen stark genomförandeförmåga i hela myndigheten ska särskilt svara upp mot vårt uppdrag att bidra till:

- En innovativ och samverkande statsförvaltning som är rättssäker och effektiv, har väl utvecklad kvalitet, service och tillgänglighet och som därigenom bidrar till Sveriges utveckling och ett effektivt EU-arbete.
- En god förvaltningskultur.
- Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030. Särskilt delmål inom digitalisering av den offentliga förvaltningen.

Bakgrund

Alla statliga myndigheter ska leverera resultat utifrån relevanta nationella mål inom olika politikområden, uppdrag i instruktionen och andra författningar samt regleringsbrev och särskilda uppdrag från regeringen. Detta ska myndigheterna göra i enlighet med den statliga värdegrunden, god förvaltningskultur samt målet för den statliga förvaltningspolitiken. Det räcker inte att veta vad som ska göras utan det krävs även ett kontinuerligt arbete med att utveckla och förbättra förmågan att genomföra sin verksamhet. Detta för att kunna nå målen i uppdragen rättssäkert, effektivt, med god kvalitet, service och tillgänglighet.

Vad ska känneteckna oss som myndighet

Riksantikvarieämbetet är en effektiv myndighet och vårt arbete bidrar till ett hållbart samhälle där kulturarvet lever, berör och skapar värde. Vi har samsyn kring myndighetens uppdrag, det vi gör och varför det är viktigt. Vi utgår alltid från den statliga värdegrunden, tar tillsammans ansvar för vårt gemensamma uppdrag och bidrar till en god arbetsmiljö. Vår organisation präglas av en stark vi-känsla och en god förvaltnings- och förändringskultur.

Samarbete och närhet till kollegornas kompetens utgör en av våra främsta styrkor. Vi har god förståelse för våra målgruppers förutsättningar och ser till att vi har rätt kompetens för att göra skillnad. Vi arbetar utifrån ett tillitsbaserat förhållningssätt med helhetssyn och uppmuntrar till ständiga förbättringar. Alla medarbetare trivs och utvecklas. Vi är modiga och vågar tänka nytt samt kommer med förslag på lösningar utifrån uppgifternas komplexitet och omfattning. Våra chefer är tydliga med ramar och förväntningar. De stödjer och följer kontinuerligt upp prestation och riktning i nära dialog med sina medarbetare.

Vi har en stark kommunikativ förmåga och alla verksamheter använder kommunikation som ett verktyg för att uppnå effekt. Tillsammans skapar vi effektiva arbetssätt genom en hög digital förmåga och genom att alla myndighetsövergripande processer är välkända, effektiva, samordnade och enkla att följa.

Utvecklingsområden 2030

Med utgångspunkt i omvärldstrender som påverkar vår verksamhet, målen i förvaltningspolitiken, en god förvaltningskultur och Sveriges digitaliseringsstrategi har vi identifierat några utvecklingsområden där vi behöver göra förflyttningar för att förbättra vår förmåga att genomföra både myndighetens uppdrag i stort och de fem strategiska inriktningarna.

Nedan följer de områden som syftar till att skapa förflyttning inom inriktningen stark genomförandeförmåga i hela myndigheten.

Kultur och förhållningssätt – hur vi agerar och samarbetar

Ambitionen är att vårt arbete med att utveckla vår kultur och förhållningssätt ska leda till:

- Att vi arbetar tillitsbaserat med en helhetssyn på vårt uppdrag.
- Att vår organisation har en stark vi-känsla med en god förvaltnings- och förändringskultur.
- Att vi har ett gott samarbetsklimat och arbetar med ständiga förbättringar med våra målgrupper i fokus.

Ledarskap och styrning – hur vi tar ansvar och visar riktning

Ambitionen är att vårt arbete med att utveckla vårt ledarskap och styrning ska leda till:

- Att vi bär vår vision och tar gemensamt ansvar för helheten.
- Att vi har ett tydligt ledarskap som ger riktning och ramar för verksamheten samt ett proaktivt och ansvarsfullt medarbetarskap.
- Att vi har ett modigt ledarskap som prioriterar och omprioriterar verksamhet utifrån mål, given ambition, budget och kompetensbehov.

Processer och arbetssätt – hur vi organiserar och utvecklar vårt arbete

Ambitionen är att vårt arbete med att utveckla våra processer och arbetssätt ska leda till:

- Att myndighetens processer är välkända, ändamålsenliga, samordnade och enkla att följa.
- Att vi har relevant digital förmåga i hela organisationen och tar tillvara digitaliseringens möjligheter både när vi genomför verksamheten och när vi utvecklar den.
- Att vi har en välutvecklad förmåga att arbeta strategiskt och operativt med kommunikation i hela organisationen.

Riksantikvarieämbetet är Sveriges nationella kulturarvsmyndighet. Vi verkar för att kulturarvet bevaras, används och utvecklas – som en aktiv del av samhällsutvecklingen.

Vi har ett pådrivande och stödjande ansvar för frågor som rör kulturmiljöer, kulturlandskap, kulturföremål och museer.

Genom att leda arbetet och samverka med andra aktörer bidrar vi till att de nationella målen för kulturpolitiken och det statliga kulturmiljöarbetet uppfylls.

